

The Project Gutenberg eBook of Het geval België, by James M. Beck

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Het geval België

Author: James M. Beck

Translator: W. de Veer

Release date: February 11, 2015 [EBook #48238]

Language: Dutch

Credits: Produced by The Online Distributed Proofreading Team at <http://www.pgdp.net> (This file was produced from images generously made available by The Internet Archive/American Libraries.)

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK HET GEVAL BELGIË ***

OPMERKINGEN VAN DE BEWERKER

De tekst in dit bestand wordt weergegeven in de originele, verouderde spelling. Er is geen poging gedaan de tekst te moderniseren. Afgebroken woorden aan het einde van de regel zijn stilzwijgend hersteld.

Voetnoten zijn hernummerd en verplaatst naar het eind van het e-boek.

Overduidelijke druk- en spelfouten in het origineel zijn gecorrigeerd. Variaties in spelling (met/zonder extra spatie) zijn behouden. Een overzicht van de aangebrachte correcties is te vinden aan [het eind van dit bestand](#).

Dit Project Gutenberg e-boek bevat externe referenties. Het kan zijn dat deze links voor u niet werken.

HET GEVAL BELGIË

Door

JAMES M. BECK,

Gewezen Assistent-Procureur-Generaal van de Vereenigde
Staten van Noord-Amerika.

IN HET NEDERLANDSCH OVERGEZET

Door

Mr. W. de VEER.

(Geauthoriseerde Vertaling.)

HARRISON & SONS,
LONDON.

—
1915.

HET GEVAL BELGIË

Door

JAMES M. BECK,

Gewezen Assistent-Procureur-Generaal van de Vereenigde Staten van
Noord-Amerika.

IN HET NEDERLANDSCH OVERGEZET

Door

Mr. W. de VEER.

(Geauthoriseerde Vertaling.)

HARRISON & SONS,

LONDON.

1915.

De uitgevers betuigen hierbij openlijk hun dank aan den schrijver, aan de Heeren "G. P. Putnam's Sons" te New-York en aan de eigenaren van The New York Times voor de door hen tot deze uitgave verleende vergunning.

HET GEVAL BELGIË.

DUITSCHLAND's gewetenlooze miskenning van België's rechten als soevereine Staat is een van de weerzinwekkendste voorbeelden van politiek onrecht die het boek der wereld-historie kan aanwijzen.

Men moge al aanvoeren, dat dergelijke dingen in vroegere en meer barbaarsche tijden zijn voorgekomen, dit neemt niet weg, dat er aanleiding bestond te gelooven, dat de menschheid sinds de dagen van Wallenstein en Tilly op zekeren vooruitgang kon bogen. Het is het pogen van de zijde van Duitsche geleerden, filosofen, opvoeders en geestelijken om den schandelijken euveldaad goed te praten, dat ons in dezen uit den droom komt helpen.

Het eindvonnis der menschelijke beschaving zal niet ernstig worden beïnvloed door den uitslag van den oorlog; zelfs gesteld, Duitschland komt zegevierend uit dezen worstelstrijd op reusachtigen schaal en slaagt er in—zooals in dat geval zeker gebeuren zal—zich de eerste plaats onder de natiën der wereld te verzekeren, dan nog zou niets kunnen verhinderen, dat zij op grond van hare houding in dezen door de rest der menschheid voor altijd met den vinger wierd nagewezen. Tot hen die Alexander den Grooten's loftrumpet staken, placht Seneca te zeggen: "Zeker, hij was groot, maar. . . hij vermoordde Callisthenes!" Zoo zullen de wijzen en rechtvaardigen van alle tijden tot de lofredenaars van een overwinnend Duitschland, als het daartoe ooit komen zal, zeggen: "jawel, maar zij verwoestte België!"

Het feit dat zoo hier (in de Vereenigde Staten—Vert.) als elders een aantal invloedrijke en ongetwijfeld "bona fide" partijgangsters van Duitschland getracht hebben, deze monsterachtige inbreuk op het volkerenrecht te verdedigen, stelt ons voor een probleem, dat geacht mag worden, eer tot het gebied der psychologie dan tot dat van de logica of de zedelijkheid te behooren. Het werpt een treffend licht op een maar al te veelvuldig voorkomend verschijnsel, te weten het intreden van een geestelijke en moreele gevoelloosheid, zoodra zich in de geschiedenis der menschelijke samenleving een bijzonder heftig gekleurde crisis openbaart. Het toont zonneklaar welk een onstabiel ding het menschelijk brein is, wanneer wij zien, hoe een man van Dr. Haeckel's wereldvervaardheid, een geleerde en geschiedschrijver als Dr. von Mach of een zieleherder als Dr. Dryander zóó ten eenenmale worden meegesleept door de hartstochten van het oogenblik, dat zij de meest onaantastbare beginselen van openbare zedelijkheid gewoon-weg op zij schuiven.

Bij het uitbreken van den huldigen oorlog was België een vreedzaam land, dat niet in het minst deel nam in de twist en oogenschijnlijk in de beste verstandhouding leefde met alle andere mogendheden. Het had zich in de diplomatische besprekingen niet gemengd en had niets hoegenaamd van doen met de Servische strijdvraag. Een werkzaam, voorspoedig volk, bewoners van het dichtst bevolkte land in heel Europa en een levend in goed vertrouwen in de plechtige beloften, niet alleen van Duitschland, maar van de andere Grooten Europeesche Mogendheden evenzeer, om aan te nemen, dat hare onzijdigheid zou worden ontzien. Dus verzekerd van haar bestaan, volgde het haar dagelijksche taak, blijkbaar gansch onbewust van de rampen, die haar dreigden en zoo plotseling over haar zouden worden uitgestort. Waarlijk, de bewoners van Pompeji, aan den vooravond van de uitbarsting, zich vermeiend in de genoegens die de schouwburg bood en zonder acht te slaan op de onheilspellende rookwolken die uit de Vesuvius opstegen, konden op de komende dingen niet meer onvoorbereid zijn geweest dan deze Belgen!

Op den 19en April 1839 kwamen België en Holland tot een vredesverdrag, waarbij werd bepaald dat "België een onafhankelijke staat vormt, die voor altijd onzijdig zal zijn." Ter verzekering dezer onzijdigheid teekenden Pruisen, Frankrijk, Groot-Brittannië, Oostenrijk en Rusland dienzelfden dag een plechtige overeenkomst, waarbij deze natiën zich gezamenlijk borgstelden voor het handhaven dezer altijddurende onzijdigheid.

Hoezeer deze traktaten niet verder gingen dan de verzekering van België's rechten als onafhankelijke staat, bleek deze plechtige waarborg van den kant van de Grooten Europeesche Mogendheden, van genoegzame verbindbaarheid om zelfs in 1870, toen Frankrijk en Duitschland een strijd op leven en dood aangingen en de vraag geopperd werd of Pruisen bereid was haar gegeven woord gestand te doen, den Ijzeren Kanselier, die in den regel niet duldde dat moreele overwegingen aan zijne politieke oogmerken in den weg stonden, te nopen, den Belgischen Gezant te Berlijn op 22 Juli 1870 te doen weten:

"Ter bevestiging van wat ik reeds mondeling erkende, heb ik de eer hierbij op schrift te verklaren—schoon zulk eene verklaring met het oog op de bestaande verdragen, mij *geheel overbodig* voorkomt—dat de Noord-Duitsche Bond en zijne bondgenooten (het overig Duitschland) de onzijdigheid van België zullen eerbiedigen, onder voorwaarde natuurlijk, dat zulks door de andere oorlogvoerende partij ook wordt gedaan."

Destijds was België's gevoel van eer, bij het nakomen van hare verplichtingen als onzijdige eer handelend naar den *geest* dan naar de *letter* van het traktaat, kiesch genoeg om, ook al zou zulks niet in strijd zijn geweest met de beginselen van internationaal recht, hare onderdanen te weerhouden van het leveren van wapenen en ammunitie aan de Franschen, met opoffering derhalve van een belangrijk voordeel harerzijds en terwijl het recht van hare bevolking om zulke handel te drijven niet kon worden ontkend. Laat ons hier dadelijk, ter eere van Frankrijk en Pruisen beiden, bijvoegen, dat in hun moorddadig duel van 1870-71, elk zich plichtmatig onthield van het schenden van België's onzijdigheid. Frankrijk ging zelfs zóover in het zich houden aan hare contractuele verplichtingen, dat, schoon Napoleon III en zijn leger van Sedan over de Belgische grens kon zijn ontkomen, met het vooruitzicht, al was het niet bepaald rooskleurig, tot een nieuwen aanval over te gaan en Frankrijk's nederlaag te verhoeden, de Keizer en het Fransche leger verkozen de beslissende vernedering van de capitulatie van Sedan te ondergaan, liever dan aan hun woord als natie te kort te doen.

In 1911 gaven eenige Hollandsche kranten, naar aanleiding van de levendige gedachtenwisseling die de quaestie van de fortificaties te Vlissingen in België in het leven riep, als hunne meening te kennen, dat bij het uitbreken van oorlog tusschen Frankrijk en Duitschland, de onzijdigheid van België *niet* door Duitschland zou worden ontzien. De wenschelijkheid werd betoogd van een officieele verklaring van regeeringswege in den Rijksdag, waarbij zulke mogelijkheid nadrukkelijk zou worden weersproken, ware het alleen "om de openbare meening gerust te stellen en hare verdenkingen te kalmeeren."

Toen de Deutsche Rijkskanselier, von Bethmann-Hollweg, van dezen staat van zaken kennis ontving, droeg hij den Deutschen Gezant te Brussel op, den Belgischen Minister van Buitenlandsche Zaken te verzekeren:

“Dat hij de gevoelens, waarvan België in dezen had doen blijken, op prijs stelde. Dat hij verklaarde, dat Duitschland er niet aan dacht, België's onzijdigheid te schenden, maar dat hij bezwaar maakte, zulkeen verklaring in het openbaar af te leggen, omdat dit Duitschland's militaire voorbereidselen tegenover Frankrijk zou verzwakken, waar het Frankrijk immers, zoodra zij zich aan de noordelijke grens veilig rekenen kon, zou veroorlooven, zo goed als al hare krachten aan de Oostelijke grens te concentreren.”

Op 31 Juli 1914 vroeg de Belgische Secretaris-Generaal van Buitenlandsche Zaken den heer von Below, den Duitschen Gezant te Brussel, in den loop van een onderhoud, of hem (den Gezant) de verzekering—zoo juist gerelateerd—door von Bethmann-Hollweg, den Duitschen Rijkskanselier aan de Belgische Regeering door tusschenkomst van den Duitschen Gezant te Brussel gegeven, bekend was.

De heer von Below beantwoordde deze vraag bevestigend, aan deze mededeeling toevoegend: “Dat hij er *zeker* van was, dat in de gevoelens, destijds van de zijde van Berlijn kenbaar gemaakt, geene verandering was gekomen.”

Wij zijn derhalve volkomen in 't gelijk, indien wij constateeren, dat Duitschland op 31 Juli 1914 bij monde van haren officieelen vertegenwoordiger bij het Belgische Hof de verzekeringen herhaalde in het Traktaat van 1839 vervat, zooals het opnieuw werd bevestigd in 1870 en nogmaals en nogmaals in 1911 en 1913.

In zijn ten onrechte “Gezond Verstand” getiteld geschrift, zegt George Bernard Shaw, onbetaalbaar als grappenmaker, maar niet zeer “ad rem” als jurist:

“Waar alle traktaten van de voorwaarde ‘rebus sic stantibus’ afhankelijk zijn en de staat van zaken, die ten tijde van het aangaan van het Verdrag van Londen (1839) bestond, zich sedert zoo belangrijk wijzigde . . . dat Gladstone in 1870 aan hare verbindbaarheid kon twijfelen en het noodig vinden kon, in een speciale tijdelijke voorziening te treden, die thans niet meer van kracht is—daar mogen wij zeker aan de technische geldigheid van het verdrag van 1839 ernstig twijfelen.”

Het argument gaat niet op, waar, ongelukkig voor Mr. Shaw, het traktaat van 1870 waarop hij doelt, de bepaling inhield dat het slechts voor twaalf maanden na het sluiten van de vrede van kracht zou zijn, om hieraan toe te voegen:

“Na ommekomst van dien termijn, zullen de onafhankelijkheid en onzijdigheid van België, voorzoover aangaat de hooge contracteerende partijen er bij betrokken, voortgaan te rusten, als tot dusver geschiedde, op artikel I van het vijfvoudig verdrag van den 19en April 1839.”

Mr. Shaw en anderen hebben zich in het bijzonder beroepen op een uittreksel van eene redevoering door Mr. Gladstone in 1870 gehouden. In die redevoering verwierp Mr. Gladstone, bij wijze van opvatting in het algemeen, in abstracto, de leer dat de verplichtingen uit een gesloten verdrag voortspruitende onder *alle* omstandigheden, *hoe ook gewijzigd*, zouden blijven bestaan, maar er bestaat niet de minste aanleiding om te gelooven, dat Mr. Gladstone in het minst in twijfel trok, hetzij de beteekenis, hetzij de geldigheid van het verdrag van 1839 ten aanzien van België.

Duitschland's in het bijzonder uitgesproken verplichting steunt echter niet eens uitsluitend op het Verdrag van 1839.

In 1907 werd in den Haag de tweede Internationale Vredes-Conferentie gehouden. De vertegenwoordigers van vier-veertig natiën namen aan de beraadslagingen deel, hierdoor zoo na komende aan de verwezenlijking van den droom van den dichter—van een bondgenootschappelijk samengaan van de volkeren der aarde, een parlement der menschheid—als de langzame vooruitgang van het menschelijk geslacht toeliet.

De Conferentie had tot resultaat een samengaan op een aantal punten van principieelen aard en onder de handteekeningen, die het bezegelden treft men ook die van den vertegenwoordiger van Zijne Majesteit, den Keizer van Duitschland aan. De belangrijkste bepalingen van dit groot verdrag, voorzoover betrekking hebbende op de onschendbaarheid van onzijdig grondgebied, luiden als volgt:

Artikel I.

Het grondgebied van onzijdige mogendheden is onschendbaar.

Artikel II.

Het is aan oorlogvoerenden verboden, troepen of legertrainen, hetzij van oorlogsammunitie hetzij van leefbenodigdheden, over het gebied van een onzijdige mogendheid te doen marcheeren.

Artikel X.

De omstandigheid dat een onzijdige mogendheid zich verzet, zij het zelfs gewapenderhand, tegen de schending van haar grondgebied, kan niet gerekend worden een vijandelijke daad daar te stellen.

Op 2 Augustus 1914, toen de oorlog tusschen Frankrijk en Duitschland reeds verklaard was, oordeelde de Belgische Minister van Buitenlandsche Zaken het gewenscht, den Duitschen Gezant te Brussel mede te deelen, dat Frankrijk opnieuw uiting had gegeven aan haar voornemen, de onzijdigheid van België te eerbiedigen en Herr von Below, voornoemde Gezant, verwittigde den Heer Davignon, onder dankbetuiging voor de mededeeling hem gedaan, dat:

“hem tot nu toe niet was opgedragen, ons (België) eene officieele mededeeling te doen, maar dat wij zijne persoonlijke meening kenden omtrent de gerustheid, waarmede wij gerechtigd waren onze burens van het oosten te beschouwen. Ik (Davignon) heb onmiddellijk geantwoord, dat al wat wij wisten van deze bedoelingen, aangegeven in tal van vroegere gedachtenwisselingen, ons niet veroorloofde te twijfelen aan hun (Duitschland's) volkomen correcte houding tegenover België.”¹⁾

Hieruit blijkt dus ten duidelijkste, dat Duitschland tot op 2 Augustus 1914, aan België met geen woord had doen blijken van hare plannen en—wat van nog meer beteekenis is—*noch op dien datum noch tevoren met een beschuldiging*

aan België's adres voor den dag kwam, als zou zij (België) in eenig opzicht te kort zijn geschoten in de nakoming van hare verplichtingen van onzijdige.

Op 31 Juli 1914 droeg Engeland, niet ten onrechte twijfel koesterend ten aanzien van Duitschland's goede bedoelingen, hoezeer het van die zijde niet aan betuigingen van goede trouw ontbroken had, haren Gezanten te Parijs en te Berlijn op, aan de respectieve regeeringen bij wie zij geaccrediteerd waren, de vraag voor te leggen, of elk van haar kant bereid was, "te beloven de neutraliteit van België te eerbiedigen, zoolang als geen andere mogendheid die schendt."²⁾

Van dezen stap werd door Sir Edward Grey, den Engelschen Foreign Secretary, mededeeling gedaan aan de Belgische Regeering, met de toevoeging, dat hij hoopte, dat het Belgisch Gouvernement alle macht waarover het te beschikken had tot het handhaven van zijne onzijdigheid zou aanwenden, eene onzijdigheid die hij hoopte en verwachtte dat andere mogendheden zouden ontzien en eerbiedigen.

Ter kwijting van deze opdracht meldde zich de Engelsche Gezant te Parijs nog dienzelfden nacht (31 Juli) bij den heer Viviani, den Franschen Minister van Buitenlandsche Zaken aan en mocht van hem een bevredigende toezegging ter zake ontvangen.

In overeenstemming met deze verklaring van den Franschen Minister, legde de Fransche Gezant te Brussel den volgenden dag tegenover den Belgischen Minister van Buitenlandsche Zaken deze belofte af:

"Ik ben gemachtigd U te verklaren dat ingeval van een internationaal conflict, de Regeering van de Republiek, gelijk zij steeds verklaard heeft, de neutraliteit van België zal eerbiedigen.

"In de onderstelling dat deze neutraliteit niet mocht geëerbiedigd worden door eene andere mogendheid, zou de Fransche Regeering, om haar eigen verdediging te verzekeren, er toe geleid kunnen worden haar houding te wijzigen."³⁾

Op 31 Juli 1914 vervoegde zich de Engelsche Gezant te Berlijn bij den Duitschen Staatssecretaris en legde hem Sir Edward Grey's vraag voor; als eenig antwoord werd hem meegedeeld, dat hij (de Staatssecretaris) eerst den Keizer en den Rijkskanselier ter zake moest spreken, waaraan deze beteekenisvolle mededeeling werd toegevoegd: dat het om strategische redenen "zeer twijfelachtig was, of zij wel bereid zouden bevonden worden, eenig antwoord te geven."

Blijkbaar wendde zich Sir Edward Goschen (de Britsche Gezant te Berlijn) ook tot den Duitschen Rijkskanselier, die hem ook met een ontwijkend antwoord afscheepte, zeggende "dat Duitschland in elk geval verlangend was, het antwoord te kennen door de Fransche Regeering aan U (Sir Edward Grey) gegeven."⁴⁾

Dat deze uitlatingen slechts uitvluchten waren bleek zonneklaar uit de gebeurtenissen van den volgenden dag.

Op 2 Augustus overhandigde de Deutsche Gezant te Brussel het volgend "hoogst vertrouwelijk" staatsstuk aan het Belgische Ministerie van Buitenlandsche Zaken. Na te hebben gesteld dat "de Deutsche Regeering 'betrouwbare berichten' ontvangen heeft, volgens welke de Fransche strijdmachten het plan zouden hebben bij Givet en Namen over de Maas te trekken"⁵⁾ en aan de vrees uiting te hebben gegeven, "dat België, ondanks zijn besten wil niet in staat zal zijn zonder hulp een Franschen opmarsch van zulke omvang te keeren," vervolgt het document:

"Het is een eisch van zelfbehoud voor Duitschland om dezen vijandelijken aanval vóór te zijn. De Deutsche Regeering zou het daarom zeer levendig betreuren, indien België het feit, dat de maatregelen der vijanden van Duitschland haar verplichten Belgisch grondgebied te schenden, als een daad van vijandschap tegen zichzelf zou opnemen."

Eenige uren later, om halftwee in den nacht van 2 op 3 Augustus, stoorde de Deutsche Gezant den Belgischen Secretaris-Generaal, Baron van der Elst, handelende voor den Minister van Buitenlandsche Zaken, in zijn nachtrust en stond er op hem onmiddellijk te spreken. Hij vertelde hem, "dat hij door zijne Regeering belast was, ons (België) mede te deelen, dat Fransche bestuurbare luchtschepen bommen hadden geworpen en dat een patrouille Fransche cavalerie met schending van het volkenrecht, aangezien de oorlog niet verklaard was, de grens was overgetrokken."⁶⁾

De Secretaris-Generaal vroeg den Heer von Below waar deze gebeurtenissen hadden plaatsgegrepen. "In Duitschland" werd hem geantwoord. Baron van der Elst merkte op, dat hij zich in dat geval het doel van de mededeeling niet kon verklaren. De Heer von Below zeide daarop dat deze daden, in strijd met het volkenrecht, "van zulk een aard waren, dat zij andere inbreuken op het volkenrecht van den kant van Frankrijk konden doen verwachten."

Wat deze laatste informaties aangaat, zij hier aangestipt, dat de Deutsche Regeering noch toen noch later ooit wereldkundig maakte, wat die "betrouwbare berichten" nopens de plannen van de Fransche Regeering waren of hoe zij er aan kwam, terwijl het een onbetwistbaar feit is, dat Frankrijk destijds heelemaal niet gereed was om een inval in België te doen.

Nog zij hier op het feit gewezen, dat de beweerde daden van vijandelijkheid van Fransche zijde, waarop de heele inval van België heet te steunen, volgens den Deutschen Gezant zelve *heelemaal niet op Belgisch grondgebied plaatsgrepen, maar op Duitsch*.

Hoe het zij, België wist van dit oogenblik af, dat men het op hare soevereiniteit voorzien had. Elk belang van stoffelijken aard dikteerde onderwerping aan de dringende eischen van haren geduchten buur. In het destijds algemeen heerschend geloof, dat eerst onlangs aan een herziening werd onderworpen, scheen het succes van Duitschland vrijwel zeker. Had België er zich toe laten vinden, de zegepraal voor Duitschland te vergemakkelijken, zeker zou zij, zoodra de overwinning bevochten was, aanspraken op een deel van de oorlogsbuit hebben kunnen doen gelden.

Inderdaad, had België een even luchtige opvatting van wat zij aan haar eer verschuldigd was als Pruisen, had zij zich diets gemaakt, dat de zucht tot behoud van haar bestaan een voldoende verontschuldiging voor eene moreele verzaking, hoe groot ook opleverde—zij zou het voorbeeld van Luxemburg, aan wie een gelijke invasie beschoren was, hebben kunnen navolgen en aan het Deutsche leger den doortocht hebben toegestaan, zonder dat haar eenig materieel nadeel zou zijn berokkend. In dat geval echter *zou zij haar nationale eer hebben prijsgegeven*.

Zelfs onder de omstandigheden als zoo juist beschreven, bleef België in den blijkbaaren waan verkeeren, dat Duitschland ter elfder ure, na al haar eigen plechtige verzekeringen en vóór België's billijk protest, den treurigen moed zou missen, den lagen door haar beraamden aanslag te plegen.

De militaire attaché van het Fransche Gouvernement, op de hoogte gebracht van wat op een oorlogsverklaring van

Duitsche zijde neerkwam, bood het Koninkrijk "den bijstand van vijf Fransche legercorpsen aan," maar België, van haren kant verlangend hare verplichtingen van onzijdige stipt na te komen, wees den voorslag van de hand, zeggende:

"Wij zijn het Fransche Gouvernement ten diepste dankbaar voor dit aanbod van hulp, maar onder de omstandigheden is het ons voornemen niet, een beroep te doen op de door de Mogendheden gegeven garantie. De Belgische Regeering zal later beslissen, wat haar in dezen te doen staat."

Schreef Caesar niet, dat van alle Galliërs de Belgen de dappersten waren?

In den avond van dien gedenkwaardigen dag beraadslaagde de Belgische Koning met zijne Ministers; Frankrijk's aanbod werd lang en breed besproken en opnieuw kwam het het Belgisch Gouvernement, dat nog steeds zekere waarde bleef toekennen aan de Punische betrouwbaarheid van Pruisen, het best voor, zich niet tot de garandeerende groote mogendheden te wenden en evenmin van Frankrijk's aanbod gebruik te maken.

Den volgenden morgen om 6 uur overhandigde de Duitsche Gezant aan het Belgisch Gouvernement een formeele oorlogsverklaring, in deze bewoordingen vervat:

"Ik heb opdracht gekregen en heb de eer Uwe Excellentie te berichten, dat tengevolge van de weigering door de Regeering van Zijne Majesteit gesteld tegenover de goed bedoelde voorstellen, welke de Keizerlijke Regeering aan haar oordeel had onderworpen, deze zich, tot haar diep leedwezen genoopt zal zien—zoo noodig door geweld van wapenen—de maatregelen van veiligheid te nemen, die reeds vroeger als onvermijdelijk tegenover de Fransche bedreigingen werden gekenschetst."⁷⁾

Ook in dit merkwaardig stuk geen woord over daden van *werkelijke* schending van België's onzijdigheid die door Frankrijk zouden zijn begaan—neen, niets dan Fransche *bedreigingen!*

Het is niet gewaagd te onderstellen, dat op de Pruisische Regeering, in hare berekening dat België "bakzeil zou halen," het Hollandsch spreekwoord "zooals de waard is, vertrouwt hij zijn gasten" van volle toepassing was.

Op dien vierden Augustus overschreden de Duitsche troepen de Belgische grens en namen de vijandelijkheden een aanvang.

Dienzelfden dag in een stampvolle zitting van den Rijksdag trachtte de Duitsche Rijkskanselier de gewelddadige actie van Duitschland tegenover de buitenwereld goed te praten; voor de schending van België's onzijdigheid voerde de officieele spreekbuis der natie de volgende zoogenaamde rechtvaardiging aan:

"Wij verkeeren thans in een staat van nood en nood breekt wet; onze troepen hebben Luxemburg bezet en zijn op dit oogenblik waarschijnlijk reeds op Belgisch grondgebied. *Dat, mijne Heeren, is in strijd met de voorschriften van het internationaal recht.* Het is waar dat de Fransche Regeering te Brussel heeft verklaard, dat Frankrijk bereid is, België's onschendbaarheid te eerbiedigen, zolang haar tegenstander zich aan dezelfde regel houdt. Het was ons echter bekend, dat Frankrijk zich gereed hield, België binnen te vallen. *Frankrijk kon wachten, wij niet.* Een eventueele Fransche aanval in onzen flank, op de Nederrijn zou deerlijk voor ons hebben kunnen afloopen. Wij zagen ons derhalve genoodzaakt, het rechtmatig protest van de Luxemburgsche en Belgische Regeeringen te ignoreeren. Wij zullen alles doen om *het kwaad—ik spreek vrij-uit—dat wij thans bedrijven* goed te maken, zoodra ons militair object is bereikt. Elk en een iegelijk, die zich bedreigd ziet als wij bedreigd zijn en die voor zijn dierbaarste belangen te vechten heeft, kan maar één gedachte hebben: hoe er zich door te slaan."

Het is opvallend, dat bij deze gelegenheid, waar het toch boven alles ging—niet alleen als plicht maar niet minder om het belang van Duitschland—om tegenover de wereld hare schending van België's onzijdigheid te rechtvaardigen, Duitschland's optreden alleen wordt verdedigd met een beroep op eigenbelang—al wordt dit dan ook tot zoo iets als "noodweer" opgeblazen—en op niets, niets anders!

Hoe Duitschland het door haar bedreven kwaad goed maakte—de wereld weet het. Na België zoo goed als vermorseld te hebben, het aan een meewarige buitenwereld overlatend, hare bevolking door liefdegaven in het leven te houden, heeft Duitschland de laaghartigheid, den Belgischen steden zware boeten op te leggen en—als om de hoogste climax in verdrukking te bereiken—van een verarmde bevolking een maandelijksche schatting van vijf-en-dertig millioen francs benevens een buitengewone boete van driehonderd-vijf-en-zeventig millioen francs voor beweerde "schending van onzijdigheid" af te persen. Ware het geval niet zoo diep aangrijpend, men zou zich geneigd gevoelen op de galgenhumor van deze boete te wijzen als een der meest duivelsche kluchten ooit op het wereldtooneel vertoond.

Hoezeer von Bethmann-Hollweg's verklaring gewag maakt van het feit, dat "Frankrijk zich gereed hield, België binnen te vallen," past hij er wel voor op, "man en paard te noemen." Hij meldt niet, dat Frankrijk zich aan het binnenvallen heeft schuldig gemaakt, zelfs niet, dat het op het punt stond, zulks te doen. Er wordt, integendeel, nog gezegd dat Frankrijk kon wachten, maar Duitschland niet. De eigenaardige beteekenis van dit toevoegsel sprong blijkbaar zóó in het oog, dat het in latere edities van de rede van den Rijkskanselier, voorzoover in Duitschland verspreid, achterwege werd gelaten.

De oorlog tusschen Duitschland en België was derhalve uitgebroken en de edele leider van het laatste rijk—"op-en-top een Koning"—wendde zich tot Koning George met het volgend beroep:

"Mij de talrijke bewijzen van vriendschap van Uwe Majesteit en van Hare voorgangers, de vriendschappelijke houding van Engeland in 1870 en het bewijs van genegenheid ons juist opnieuw gegeven, herinnerend, doe ik een dringend beroep op de diplomatieke tusschenkomst van Uwer Majesteit's Regeering om de onschendbaarheid van België te vrijwaren."⁸⁾

In antwoord op dit beroep, dat geen ridderlijk volk onverhoord had kunnen laten, droeg Sir Edward Grey onmiddellijk aan den Engelschen Gezant te Berlijn op, Duitschland een ultimatum te overhandigen.

Toen genoemde Gezant, Sir Edward Goschen, zich ter zake bij den Duitschen Staatssecretaris vervoegde en het ultimatum aanbood, verklaarde hem de heer von Jagow dat hij tot zijn groot leedwezen geen ander antwoord kon geven dan dat hetwelk hij reeds eerder, dienzelfden dag, gegeven had, te weten, dat de veiligheid van het keizerrijk het absoluut noodig maakte, dat de keizerlijke troepen door België zouden rukken.

“Ik zeide hem daarop”—aldus Sir Edward Goschen in zijn rapport aan de Engelsche Regeering—“dat ik den Rijkskanselier gaarne zou bezoeken, daar zich wellicht niet zoo spoedig weer eene gelegenheid zou voordoen, hem te zien. De heer von Jagow ging hierop in en ik werd bij den Rijkskanselier toegelaten. Hij was zeer opgewonden. Zijne Excellentie brak onmiddelijk in een vloed van verwijten uit en bleef voor bijna twintig minuten achtereen aan het woord. Hij zeide dat de stap door Zijne Majesteit's Regeering genomen allerverschrikkelijkst was; voor een enkel woord—“onzijdigheid”—een woord dat in oorlogstijd zoo herhaaldelijk was genegeerd, voor een vodge papier stelde Groot-Brittanje zich voor, aan een verwante natie, die er op uit was, in vriendschap met haar te leven, den oorlog aan te doen! Hij verklaarde dat de verantwoordelijkheid voor alle vreeselijke gebeurtenissen, die uit zulk een stap mochten voortvloeien, voor rekening zou komen van Engeland. Ik protesteerde ten sterkste tegen zulke bewering, zeggende dat evenzeer als hij en de heer von Jagow mij wenschten te doordringen van het feit, dat het op strategische gronden een quaestie van leven of dood voor Duitschland was om door België te marcheeren en dusdoende de onzijdigheid van dit rijk te schenden, ik niet minder sterk wenschte, hem te doordringen van het feit, dat het voor Groot-Brittanje's eer een levensquaestie was, om haar plechtig gegeven woord na te komen en zich tegen een inbreuk op België's onschendbaarheid met hand en tand te verzetten.”

Het is alweer hoogst merkwaardig en, met het oog op de latere onhandige pogingen van de advocaten van Duitschland om haar vrij te pleiten, hoogst noodig hier te wijzen op het feit, dat noch de Duitsche Staatssecretaris, de heer von Jagow, noch zijn chef, de Duitsche Rijkskanselier, bij deze gelegenheid *met een enkel woord gewag maakten van een schending van België's onzijdigheid als gevolg van eenigen oorlogsdaad door Frankrijk ten haren aanzien begaan.*

De heer von Jagow ging zelfs verder, waar hij met groote vrijmoedigheid de werkelijke reden van Duitschland's optreden blootlei; deze kwam op niets meer of minder neer dan dat het er voor haar op aankwam, “Frankrijk langs den kortsten en minst bezwaarlijken weg binnen te rukken” en “den zuidelijken toegangsweg te vermijden,” daar “het hier te zeer aan goede wegen haperde en de fortelinie zoo sterk was,” omstandigheden die “tot groot tijdverlies” zouden moeten leiden.

De verpletterende slotsom, dat wij, op grond van deze erkende feiten, in Duitschland en in niemand anders de schuldige hebben te zien, tracht een pamflet, getiteld: “De Waarheid over den Oorlog,” af te weren. Het verscheen onder de auspiciën van een aantal aanzienlijke Duitschers, die op hun beurt bij het Amerikaansch publiek worden ingeleid door Professor John W. Burgess van Columbia College. Volgens hem behooren zij tot “het zout der aarde” en tot “de grootste denkers, zedemeesters en wijsgeeren van de eeuw.” Om alle twijfel aan het gewicht van hun gezag bij voorbaat te ontzenuwen wordt ons verzekerd dat dit verweer den steun heeft van den grooten theoloog von Harnack; van den klaren en begaafden mathematicus en staathuiskundige von Schmoller; van den voortreflijken philoloog von Wilamowitz; van den welbekenden historicus Lamprecht; van den doorkneeden staatsman von Posadowsky; van den schitterenden diplomaat von Bülow; van den grooten financier von Gwinner; van den grooten bevorderaar van handel en scheepvaart Ballin; van den grooten uitvinder Siemens; van den eminenten evangelieprediker Dryander en den onmisbaren Directeur van het Duitsche Departement van Opvoeding Schmidt. (Al de hier gebezigde epitheten zijn van Professor Burgess zelf.)

De doorslag-Amerikaan is, zo goed als elk doorslag-burger van welk beschaafd land ook, waar zijn natuurlijke hartstochten niet onnoodig worden opgewekt, geneigd, een zaak als die waarom het hier gaat van een zeer kalm, beslist en nuchter standpunt te bezien; eenmaal de conclusie voor zichzelf hebbende opgemaakt, zal het niet gemakkelijk vallen, hem tot een ander inzicht te brengen op het gezag van de Harnacks, von Schmollers, von Wilamowitzen, Lamprechts, von Posadowsky's, von Bülows, von Gwinners, Ballins, Siemensens, Dryanders en Schmidts, of van welke andere “vons” ook van het Deutsche “Who's Who?”⁹⁾

Hunne verdediging van het Deutsche standpunt schijnt te rusten op de door niets gestaafde bewering, dat “Engeland en Frankrijk besloten waren, de onzijdigheid van België niet te eerbiedigen.”

Hieraan voegen zij dan toe:

“Het zou een misdad tegen het eigen volk geweest zijn, als de Deutsche generale staf de vaststaande bedoeling van den tegenstander niet voorgekomen was. Wiens leven bedreigd is, die heeft op grond van het recht der zelfverdediging, dat niemand hem ontzeggen kan, ook de moreele vrijheid te schieten, waar dat onder gewone omstandigheden niet geoorloofd is.

“Toen België, ondanks het vertoog van Deutsche zijde, niet wilde toelaten dat Deutsche troepen, tegen belofte van het behoud van zijn onafhankelijkheid bij het sluiten van den vrede, door een klein gedeelte van zijn gebied trokken, moest de Deutsche generale staf, om zich niet de ernstigste militaire nadeelen te laten opdringen, den doortocht forceeren: *Inter arma silent leges!*”

Verder wordt ons nog verteld dat “Zooals in 1870-71 in Frankrijk, de Deutsche troepen met hun ongeëvenaarde tucht ook nu in België de persoonlijke vrijheid en het particulier eigendom zullen eerbiedigen”—een phrase, die deze geleerden, wijsgeeren, opvoeders en zieleherders dan nog aanvullen met de opmerking: “De Belgen zouden wijs gehandeld hebben, als zij vrijwillig den doortocht van de Deutsche troepen hadden toegestaan,” want “zij zouden daarmede de ongereptheid van hun gebied verzekerd, en met de goed en contant betalende Deutsche troepen geen slechte zaken gedaan hebben.”

Deze verdediging komt dus per slot van rekening neer op het betoog, dat België aan geld de voorkeur zou hebben moeten geven boven haar eer; dezelfde gedachtengang, naar het schijnt, die er de Deutsche Generale Staf toebracht, het verlies van eer te verkiezen boven dat van een oogenblikkelijk militair voordeel.

Deze erbarmelijke goedpraterij, gegrond op het vermeend recht van Duitschland om België te verderven om

hierdoor zichzelf onnoodig verlies van menschenlevens te besparen, is een fraai staaltje van den diepgaanden invloed van Bernhardisme onder op den voorgrond tredende Deutsche denkers.

De bronnen van moreele sophisterij zijn zoo goed als drooggelegd bij het pogen dezer advocaten van Deutschland's gedrag om voor het gewelddadig binnendringen van België een verdedigbaar motief op te duiken.

De ethische zijde van het vraagstuk heeft zich echter, geheel onnoodig, al te uitsluitend bewegen om de met zooveel woorden gestipuleerde verplichtingen van Engeland, Duitschland en Frankrijk ten aanzien van België. De veroordeeling van Deutschland's houding werd buiten noodzaak gebaseerd op den engen grond, dat Duitschland bij het verdrag van 1839—waarover straks meer—zowel als bij de Haagsche Conventie van 1907 nadrukkelijk haar plechtig woord verpand had om de onzijdigheid van Luxemburg en België beide te respecteeren.

Maar ook zonder dat een Haagsche Conventie of een Londensch traktaat in het geval had voorzien—ook al hadden Duitschland, Engeland en Frankrijk zich, nimmer en waar ook, *contractueel* verbonden, België's onschendbaarheid onverlet te laten—dan nog zou, en wel op geen anderen grond dan die van de ongeschreven internationale wet, een binnendringen van haar grondgebied *tegen haar wil* met geen mogelijkheid te verdedigen of zelfs te verontschuldigen zijn geweest. Want—is het niet het allereerste beginsel van het recht, dat de onderlinge verhouding tusschen de verschillende staten beheerscht, dat elke staat de eenige en uitsluitende rechter zal zijn, aan wien de beslissing behoort te worden gelaten of, en zoo ja onder welke voorwaarden, hij aan een vreemdeling zal vergunnen, zijne grenzen te overschrijden? Zijn grondgebied moet als onaantastbaar, als heilig, worden aangemerkt. Geen natie ter wereld kan het zonder zijne toestemming betreden. Wordt dit toch gedaan, dan is een casus belli aanwezig en de indringer is voor den oorlog aansprakelijk. Het grondgebied van elken staat is zijn kasteel, zijn toevlucht, zijn heiligdom. Men zij er op bedacht, dit fundamenteel beginsel van België's recht niet te verwarren of uit het oog te verliezen door *te zeer* den nadruk te leggen op de inderdaad van geringer beteekenis zijnde speciale verplichtingen uit traktaat geboren, die Frankrijk, Duitschland en Engeland, *i. c.*, zouden binden.

Een voorbeeld kan de juistheid dezer opvatting helder in het licht stellen. Laat ons eens aannemen, dat de legers van den Keizer het doel inderdaad hadden bereikt, waarvan zij zich zoo zeker waanden en dat zij niet slechts Parijs ingenomen, maar zelfs in Engeland vasten voet gekregen hadden—gesteld verder, dat de Deutsche Generale Staf met het oog op een volkomen vernietiging van het Britsche Rijk het plan had Canada aan te tasten en te overweldigen. Met dit doel voor oogen—laat ons verder stellen—richtten de Duitschers tot de Vereenigde Staten een gelijksoortige onbeschaamde eisch als zij aan België deden, van de Vereenigde Staten vorderend, dat zij de landing van een Deutsche armee te New-York zouden toestaan, waartegenover hunnerzijds de verzekering wierd gegeven, dat zij noch aan het grondgebied noch aan de onafhankelijkheid van Amerika afbreuk zouden doen, maar integendeel alle materiele schade door hen toegebracht, op royale wijze zouden vergoeden. . . .

Laat ons verder ter wille van het argument aannemen—en waarlijk de onderstelling is niet gewaagd!—dat de Vereenigde Staten op dit vriendelijk voorstel van Deutsche zijde tot bescheid zouden geven, dat zij *onder geen beding* de landing van een Deutsche legermacht om deze tot een aanslag op Canada te gebruiken, in New-York of haar gebied zouden gedogen. Om de analogie volkomen te maken moeten wij dan nog een schrede verder gaan en ons voorstellen, dat de Deutsche vloot, zonder zich aan de ontvangen weigering te storen, een leger in de stad New-York zou ontschepen, dat de landingstroepen zich van New-York's burgervader zouden meester maken en aan de verontwaardigde burgers hunne pogingen om hun stad te verdedigen, betaald zouden zetten, door de Kathedraal, de stedelijke Kunst-Musea, het Stadhuis en verdere publieke gebouwen in puin te leggen en talrijke groepen van burgers te fusilleeren op grond van het feit, dat zich eenige non-combattanten hadden verstout, den inval niet met voldoende onderworpenheid jegens den Deutschen indringer te aanvaarden. . . .

Zou zulk een optreden, vragen wij, ook al had Duitschland zich nimmer bij traktaat verbonden, het grondgebied van de Vereenigde Staten te zullen ontzien, anders kunnen worden opgevat dan als een schending van het hoogste van alle rechten, die een soevereine staat bezit? Zou een zuiverder *casus belli* den Vereenigden Staten kunnen worden geschonken?

De beweerde onverbindbaarheid van het traktaat van 1839 is hiermede opeens van de baan of wordt in elk geval van geringe beteekenis. Dr. Dernburg en Prof. von Mach weten er echter iets anders op, al komt het eenige wat zij kunnen aanvoeren neer op de bewering, dat Frankrijk, met België's toestemming, de onzijdigheid van het koninkrijk reeds had geschonden. *Bewijzen voor deze beschuldiging blijven echter uit.* Wij hebben integendeel de nadrukkelijke verzekering van Frankrijk's zijde, tegenover België en Engeland in den avond vóór den Deutschen inval afgelegd, dat zij zich van schending van België's soevereine rechten zou onthouden; voeg hierbij de veelzeggende daadzaak, dat toen België binnengevallen werd en het een gebiedende noodzakelijkheid voor de Fransche natie was, haar zoo schielijk mogelijk ter hulp te komen en een inval af te slaan, die ook tegen haarzelve gericht was, Frankrijk niet gereed was en het *tien* dagen duurde, vóór zij gereed was—toen het ongelukkig te laat bleek!—om den indringer te keeren.

Eens aangenomen, dat Frankrijk gereed stond, in België te vallen, dan kan men niet anders zeggen, dan dat van alle misslagen door de Deutsche buitenlandsche politiek begaan dit wel een der grootste was:—dat zij Frankrijk niet den tijd liet, aan haar voornemen gevolg te geven, want hierdoor zou Deutschland's actie in een geheel ander licht zijn geplaatst, daar het dan niet harerzijds maar van Frankrijk's zijde eene schending van België's onzijdigheid zou zijn geweest; voorzeker zou zulk een stand van zaken een groot voordeel voor Duitschland en een ernstige grievé jegens Frankrijk hebben in het leven geroepen.

Duitschland's grootste moeilijkheid op het huidig oogenblik, is haar moreel isolement. Zij staat vóór den vierschaar der geheele beschaafde menschheid als een schuldige. Al is zij ook nog zoo machtig en geducht, niets kan tegen dit verlies van hare moreele positie opwegen.

Met haar beroep op noodweer, die op niets anders neerkomt dan op een zelfzuchtig streven om het verlies van menschenlevens, dat met het binnenrukken van Frankrijk onmiddellijk gepaard zou gaan, ten koste van een ander uit te sparen—heeft Duitschland België in een slachthuis verkeerd, een vreedzame bevolking onder den voet getreden en hare ziel onder den ijzeren druk harer machtige legers verpletterd.

En toch—schoon uit elke porie bloed verliezend, doodelijk gewond en zoo goed als ontzield onder den hiel van den overweldiger, straalt België's eer ons als nimmer te voren tegen, door geen enkel zelfzuchtig streven, door geen persoonlijke oneer of gemis aan moed in het minst bezoedeld.

Men beweert dat er zich vóór het uitbreken van den oorlog officieren van het Fransche Leger te Luik en Namen ophielden. Men noemt ons geen namen en evenmin data; de bewering zou op grond van hare vaagheid kunnen worden gelaten voor wat zij is. Maar zelfs al ware zij juist, zouden wij willen vragen: sinds wanneer verbieden internationale gebruiken officieren, tot zekere natie behoorende, in het leger van eene andere natie te dienen? Deutsche officieren hebben voor jaren emplooi gevonden in Turkije en zich op het africhten en verbeteren van het Turksche Leger

toegelegd, zonder dat het ooit in iemand is opgekomen te beweren, dat het gebruik van Deutsche officieren door het Ottomansche Rijk eene schending van neutraliteit daarstelde of een *casus belli* deed rijzen.

Het is volstrekt niet uitgesloten, dat er vóór het uitbreken van den oorlog *Duitsche* officieren in België te vinden waren en, waren er al geen officieren, men zou er zeker niet te vergeefs naar honderden spionnen hebben gezocht, van wier duivelsche werkzaamheid de bevolking van België spoedig tot hare bittere ervaring zou kunnen getuigen; maar ook al hield Duitschland er in België een breed-opgezet stelsel van spionage op na, wil dit nog niet zeggen, dat Frankrijk het Belgisch domein daarom zonder toestemming zou hebben mogen binnenrukken.

Een rechtsgeleerde, die op zekere ervaring in het uitvinden van de waarheid kan wijzen, komt hier als vanzelf tot eene ontdekking, die hem met volkomen recht al deze vage aantijgingen ten aanzien van Fransche invasie-plannen doet op zij schuiven—te weten, dat Duitschland niet alleen steeds in gebreke is gebleven *met een enkel geloofwaardig getuigenis tot staving dezer beschuldigingen aan te komen*, maar dat zij niet eer tot het aanvoeren van dit verweer voor haar gedrag is overgegaan, *vóór de beschaafde wereld het reeds als een onuitwischbare smet had gebrandmerkt*.

Prof. von Mach, een zeer gezien opvoeder van Harvard-University en een warm aanhanger van de Deutsche zaak voelt dit gemis aan bewijs en stelt, vrij naief, een verdaging van de zaak voor. Hij zegt:

“Bleven Fransche officieren te Luik of in eenige andere Belgische sterkte na het uitbreken der vijandelijkheden en koesterde Frankrijk het voornemen, via België Duitschland aan te vallen? Duitschland doet van officieele zijde deze twee bezwaren gelden. Het eerste punt kan gemakkelijk worden uitgemaakt door den Hoogen Raad der Menschelijke Beschaving. Het behoeft hiervoor slechts krijgsgevangenen in België gemaakt te ondervragen. Zoolang geen onpartijdig onderzoek heeft plaats gehad, is het onmogelijk bewijs bij te brengen, dat de voorstelling van zaken zoals zij door het Deutsche Gouvernement wordt gegeven niet de juiste is.”

Waar de Fransche officieren, in België gevangen genomen, zich thans naar alle waarschijnlijkheid in *Duitsche* detentie-kampen bevinden, komt de eisch niet onbillijk voor, dat *Duitschland* in de allereerste plaats hare positie bevestigde door het noemen van namen, data en plaatsen, hoezeer ook dan nog het bloote feit, dat Fransche officieren *na* de invasie in België werden gevangen genomen, niet noodzakelijkerwijze behoeft te leiden tot het bewijs, dat zij zich daar ook *vóór* de invasie ophielden.

Dr. von Mach merkt nog op, in het antwoord door hem in *The New York Times* gegeven op een artikel voor dat blad door steller dezes geschreven:

“Het is onmogelijk hier precies te zeggen, welke de bewijzen zijn, waarover Duitschland beschikt en waarvan de openbaring tot dusver op grond van militaire overwegingen niet wenschelijk werd geacht. . . . Dit is een belangrijke quaestie en het zij aan den Hoogen Raad der Beschaving overgelaten, ze op te lossen. Naar het gewicht van het bewijsmateriaal te oordeelen schijnt Duitschland in het gelijk te moeten worden gesteld. Maar niemand, die het wèl met Duitschland meent, kan bezwaar hebben tegen het uitstellen van een beslissend eindoordeel tot het oogenblik, waarin het Duitschland gegeven zal zijn, de wereld het volledig bewijs over te leggen en dat oogenblik zal wel niet dáár zijn, vóór de oorlog over is.”

Dit gemoedelijk voorstel om het brandend verlangen naar feiten het zwijgen op te leggen en in afwachting maar vast aan te nemen, *dat Duitschland in het gelijk is*, doet iemand in zijn originaliteit weldadig aan. Het eenig geval dat er op lijkt is dat van den vermaarden Dr. Cook, die er op stond, dat de wereld zijn claim, dat hij de Noordpool had ontdekt op goed geloof zou aannemen, *in afwachting van de bewijzen, die later wel zouden volgen*.

Prof. von Mach wijdt in zijn boek: “Wat Duitschland behoeft,” verder uit over dit aanbod van later bewijs en vervolledigt het op een wijze die men zeker niet van een historicus zou verwachten. Hij begint met toe te geven, dat de redevoering van den Duitschen Rijkskanselier op 4 Augustus in den Duitschen Rijksdag gehouden, waarbij von Bethmann-Hollweg erkende, dat de houding van Duitschland om België binnen te vallen niet door den beugel kon en zich ter verontschuldiging alleen op noodweer kon beroepen, op niets meer of minder dan een bekentenis van schuld aan het vergrijp waarvoor zij zich vóór de rechtbank der beschaafde wereld heeft te verantwoorden, neerkwam.

Dan gaat hij echter voort en wijst er op, hoe in de strafrechtprocedure, wanneer een beklagde schuld bekent, de rechtbank vaak weigert zulkeen bekentenis te aanvaarden en, onder toevoeging aan den delinquent van een rechtskundigen raadsman om de verdediging voor hem te voeren, vooralsnog aanneemt, dat de man ontkend heeft. Prof. von Mach stelt nu, naar analogie van dit geval, dat “wat Duitschland behoeft” is een negeeren van de door haar afgelegde bekentenis van schuld en verlangt dat haar een rechtsgeleerd raadsman zal worden toegevoegd.

Het lastige van de zaak is, dat de analogie heelemaal niet opgaat; rechtbanken gaan er *zelden* toe over, een bekentenis van schuld op zij te schuiven. Zij nemen integendeel bijna doorlopend met zulkeen oplossing der zaak genoegen, van het denkbeeld uitgaande, dat het geheel overbodig is de schuld van iemand aan te toonen, die over zichzelf op duidelijke en aannemelijke wijze het schuldig uitspreekt.

Het eenige geval, waarin de rechter zulkeen bijzondere consideratie in acht en den verdachte als het ware tegen zichzelf in bescherming neemt, is wanneer de man een arme en onwetende stakker is. Dan en alleen dan zal de rechtbank, in een prijzenswaardig besef van billijkheid, weigeren, met zijn bekentenis van schuld genoegen te nemen en hem door een pleitbezorger doen bijstaan. Tot deze vernederende positie wenscht Prof. von Mach zijn groote natie te zien gedoemd! Wat schrijver dezes betreft, die Duitschland bewondert en haar voor heel wat grooter en beter houdt dan hare thans de lakens uitdeelede caste en hare al te ijverige apologeten, hij weigert zulk een bespottelijke en vernederende analogie op haar toe te passen.

België is ten aanschouwe der geheele wereld gekruisigd. Haar onschuld aan eenigen aanstoot, eenige vijandelijkheid, vóór zij werd aangevallen, is zoo klaar als de dag. Haar vrijwillig aanvaard martelaarschap ter wille van het houden van een plechtig gedane gelofte om neutraal te blijven zal “als eng’len met bazuinen-tongen, luid de schanddaad van (haren) moord vervloeken.”¹⁰⁾

Waarlijk, het is twijfelachtig of, sinds de val van Polen, de menschelijke beschaving ooit van een dieper medelijden en een gloeiender verontwaardiging bezielde was dan bij het aanschouwen van dezen schandelijken euveldaad. Medelijden, “door de onzichtbare renners der lucht” tot in de verste uithoeken der aarde verspreid,

“(Zal) den gruwel elk in't oog blazen, dat
Een tranenvloed den storm zal smoren.”¹¹⁾

Was hier wellicht, als in Macbeth's geval, sprake van:

“een eerzucht, die bij haar sprong in't zaal, er overvliegt
En nederploft aan de and're”—?

Hadde zich Duitschland niet aan een inval in België bezondigd, Engeland zou zich wellicht, althans in den beginne van den oorlog, van interventie hebben onthouden. Duitschland zou dan aan een betrekkelijk klein deel harer legers de verdediging van hare sterke westelijke grens hebben kunnen overlaten, om, terwijl Frankrijk zichzelve geweldige verliezen zou toebrengen door aanvallen in 't front, op een bijna onneembare stelling, zich met het overgrote deel harer legers en die van Oostenrijk met onweerstaanbaar élan op Rusland te werpen en deze te verpletteren.

Het is niet onmogelijk, dat zulk een strategie vrij wat betere resultaten zou hebben opgeleverd dan thans van den op niets uitgelopen stormloop op Parijs werden verkregen. Indien Duitschland met-dat-al zegeviert, kan het pleiten, dat “niets zoo slaagt als succes.”

Indien zij daarentegen *niet* slaagt, zal het nageslacht zich nog lang het hoofd kunnen breken met de vraag, wie de grootste misslagen beging—het Duitsche Departement van Buitenlandsche Zaken of de Generale Staf, de diplomaten of de mannen van het zwaard!

1) Belgisch Grijsboek, No. 19.

2) Engelsch Witboek, No. 114.

3) Belgisch Grijsboek, No. 15.

4) Engelsch Witboek, No. 122.

5) Belgisch Grijsboek, No. 20.

6) Belgisch Grijsboek, No. 21.

7) Belgisch Grijsboek, No. 27.

8) Belgisch Grijsboek, No. 25.

9) Bekend Engelsch jaarboek, waarin ieder die maar even voor vermelding in aanmerking komt, pleegt te worden opgenomen. Een populaire Almanach de Gotha. (Vert.)

10) Macbeth, Eerste Bedrijf, zevende Tooneel, Vertaling van Prof. Burgersdijk.

11) Als voren.

OVERZICHT AANGEBRACHTE CORRECTIES

De volgende correcties zijn aangebracht in de tekst:

Plaats	Bron	Correctie
Blz. 4	uigestort	uitgestort
Blz. 5	General	Generaal
Blz. 7	Belgie	België
Blz. 9	de	te
Blz. 9	vrijwal	vrijwel
Blz. 10	bakreil	bakzeil
Blz. 10	Franktijk	Frankrijk
Blz. 12	to	te
Blz. 13	verdegiging	verdediging
Blz. 14	tuschen	tussen
Blz. 14	England	Engeland
Blz. 17	krijsgesvangenen	krijgsgevangenen
Blz. 17	zig	zij
Blz. 17	to	te
Blz. 18	,	[<i>Verwijderd.</i>]
Blz. 19	Duitschlaud	Duitschland

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute

copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly

from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.